

Φώτος Τζαβέλας 1770-1809.

"Σύντομη ιστορική αναδρομή με σεβασμό στην ιερή μνήμη του Εθνικού μας Ήρωα Φώτου Τζαβέλα".

.....-Ο Φώτος ήταν ο πρωτότοκος γιός της Μόσχως και του Λάμπρου Τζαβέλα και γεννήθηκε το 1770, κατ άλλους το 1774.

(Η οικογένεια τους κατάγονταν από την (Δράγανη) σήμερα Αμπελιά της Θεσπρωτίας και Γενάρης της ιστορικής οικογένειας των Τζαβελαίων ήταν ο Παπά Ζάχος).

Ο Φώτος Τζαβέλας διαδέχθηκε τον πατέρα του στην ηγεσία των Σουλιωτών μετά την μάχη της Κιάφας και την ήττα του Αλή Πασά. Παρά τη συνθηκολόγηση, ο Αλή Πασάς ξεκίνησε νέες επιθέσεις (1800 - 1803) εναντίον των Σουλιωτών. Ο Φώτος Τζαβέλας διακρίθηκε στις μάχες αυτές για τον ηρωισμό του και το πνεύμα του ηγέτη. Αναδείχτηκε μεγάλος πολέμαρχος κι έδειξε τόση ανδρεία που οι Σουλιώτες ορκίζονταν **"στο σπαθί του Φώτου "**.

Τον Δεκέμβριο του 1803, ο Τουρκαλβανός Αλή Πασάς καταλαμβάνει το Σούλι. Οι Σουλιώτες αναγκάζονται να διασκορπιστούν. Ο Φώτος Τζαβέλας κατέφυγε στην Πάργα κι έπειτα στην Κέρκυρα, όπου άλλωστε είχαν προσφύγει πολλές Σουλιώτικες οικογένειες.

Στην Κέρκυρα υπηρέτησε ως αξιωματικός στο στρατιωτικό σώμα που είχε δημιουργηθεί από τους Ρώσους προκειμένου να προστατέψουν το νησί που τότε κατείχαν. Στο εν λόγω σώμα είχαν ενταχθεί κι άλλοι Σουλιώτες, πολλοί κλεφταρματολοί, ντόπιοι νησιώτες κι εθελοντές από την κυρίως Ήπειρο.

Το 1807 η Κέρκυρα καταλαμβάνεται από τους Γάλλους. Ο Φώτος Τζαβέλας ορίστηκε από τους Γάλλους χιλίαρχος του Συντάγματος τους. Στις 4 Νοεμβρίου του έτους 1809 δολοφονήθηκε (δηλητηριάστηκε) στην Κέρκυρα από πράκτορες του Αλή Πασά .

Ο Φώτος Τζαβέλας ενταφιάστηκε στο μοναστήρι της Ιεράς Μονής Πλατυτέρας της Κέρκυρας, όπου σώζεται ο τάφος του μέχρι σήμερα.

Στον ίδιο φυλασσόμενο χώρο, που βρίσκετε ο τάφος του Φώτου Τζαβέλα, βρίσκετε και ο τάφος του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδος, **Ιωάννη Αντ. Καποδίστρια** καθώς και του πατέρα του Αντωνίου Καποδίστρια, του αδελφού του Αυγουστίνου και ορισμένων Μητροπολιτών και Ηγουμένων της Κέρκυρας.

Όπως γνωρίζετε, οι Σουλιώτες είχαν επικοινωνία με την Πάργα, για ανεφοδιασμό σε πυρομαχικά και όπλα. Οι διαδρομές που ακολουθούσαν ήταν: Η μια ξεκινούσε από το Σούλι, και κατέληγε στο λιμάνι της Αμμουδιάς, (Σπλάντζα), και από εκεί ακτοπλοϊκώς κατέληγε στην Πάργα.

Η δεύτερη και πιο ασφαλής διαδρομή ήταν η εξής: Ξεκινώντας από το Σούλι, έβγαιναν στον κάμπο της Κυψέλης, και μέσα από τα χαμηλότερα υψώματα έβγαιναν στους Σπαθαραίους, από εκεί στο Μόρφι (Μορφάτι) και έβγαιναν μέσω του οικισμού Μάνια (ενδιάμεσα από το χωριό Θέμελο και την διακλάδωση), στην τοποθεσία Μάντουκα, (παλιό χωριό που ερημώθηκε από τους πειρατές στην περίοδο του 1500, σύμφωνα με πληροφορίες του ιστορικού Σπύρου Μουσελίμη.) η οποία ήταν κοντά στην διακλάδωση Πάργας Πρέβεζας στο δεξιό μέρος του οδικού δρόμου. Δηλαδή το μισό μέρος της Μάντουκας έβλεπε προς το Καλλοδίκι και το άλλο μισό προς τον κόλπο του αγίου Ιωάννου στη θάλασσα.

Από εκεί περνώντας επάνω από την δυτική πλευρά του Έλους Καλλοδικίου, περνούσαν ενδιάμεσα από τα χωριά Ελευθέριο και Λιβαδάρι και στη συνέχεια έφταναν στην Παλαιά Σενίτσα, όπου είχαν τις στάνες με τα ζώα τους οι

κάτοικοι των δυο προαναφερόμενων χωριών τα οποία ήταν αμιγές χριστιανικά.

Σύμφωνα με μαρτυρίες των παλαιότερων κατοίκων της περιοχής μας, σε όλη την διαδρομή οι Σουλιώτες είχαν ανθρώπους που τους προειδοποιούσαν σε περίπτωση ενέδρας απο τους τουρκαλβανούς του Μαργαριτιού. Στις στάνες των κατοίκων της Παλαιάς Σενίτσας, φιλοξενούνταν απο τους κατοίκους και εφοδιάζονταν με τρόφιμα. Εκεί συναντιόντουσαν με τους Παργινούς. Στο πέρασμα της Μάντουκας, είχαν σημειωθεί αρκετές σκληρές μάχες μεταξύ των Σουλιωτών και των Μαργαριτιωτών τουρκαλβανών.

Οι κάτοικοι του Ελευθερίου και του Λιβαδαρίου, μπορούσαν απο ψηλά να παρακολουθούν τις κινήσεις των τουρκαλβανών και σε περίπτωση ενέδρας προειδοποιούσαν τους Σουλιώτες με διάφορα συνθήματα, όπως το χτύπημα της καμπάνας, με σποραδικές ντουφεκιές, (δίκηνη κυνηγού) και με το άναμμα φωτιάς. Σε άλλες έκτακτες περιπτώσεις, έστελναν σύνδεσμο ο οποίος τους ενημέρωνε.

Να υπενθυμίσουμε εδώ, ότι όταν εποικίστηκε το Σούλι, εγκαταστάθηκαν εκεί αρκετοί κάτοικοι της περιοχής μας, για να αποφύγουν κάποιες συνέπειες απο διάφορες έριδες που είχαν με τους γείτονες τουρκαλβανούς του Μαργαριτιού.

Ευχαριστούμε τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονης Πλατυτέρας κ. **Τιμόθεο Γεωργίου** για την βοήθεια του.